

- **שם המחקר** : תרומת סדנה במודל MISC-CAB לאיכות האינטראקציה בין צוות רב-מקצועי לפעוטות עם עיכוב התפתחותי, עמדות הצוותים, אמונותיהם והונם הפסיכולוגי
- **שנה** : 2025
- **סוג מחקר** : תזה
- **מס' קטלוגי** : 890-765-2024
- **שמות החוקרים**: לילך חלף ברוך, בהנחיית: פרופ' חפציבה ליפשיץ
- **רשות המחקר**: אוניברסיטת בר אילן

תקציר המחקר

מחקר זה נערך בסיוע מענק מקרן שלם.

רקע: המחקר הנוכחי נשען על מודל MISC-CAB (Klein, 2003; Lifshitz, 2020) לקידום אינטראקציה תיווכית, תוך התייחסות רב-ממדית לשלושת המרכיבים CAB: Cognition, Affect, Behavior. המודל נחקר ונמצא יעיל בשיפור אינטראקציה בין הורים לילדים עם התפתחות לא טיפוסית (בר-נס בלנגה, 2006; יגרמן, 2005; נאמן, 2011; סובלמן-רוזנטל וקליין, 2003) ובין צוותים למבוגרים עם מוגבלות שכלית (ליפשיץ וצימרמן, 2009; Lifshitz et al., 2010). כמו כן, מחקרים שבדקו תוכניות התערבות בקרב צוותי הוראה לתלמידים עם מוגבלות שכלית, מצאו שיפור בעמדות ובהון הפסיכולוגי של הצוותים לאחר ההתערבות (לוי, 2024; ספיר, 2016; עקיבא, 2024). ייחודיות מחקר זה הינה בהפעלת סדנה לפי מודל MISC-CAB לראשונה בקרב צוות רב-מקצועי לפעוטות עם עיכוב התפתחותי רב תחומי.

מטרה: לבדוק תרומת סדנה במודל MISC-CAB לאיכות האינטראקציה התיווכית בין צוות רב-מקצועי לפעוטות עם עיכוב התפתחותי, עמדות הצוותים כלפי יכולת ההשתנות הקוגניטיבית של הפעוטות, אמונותיהם לגבי התפתחות הפעוטות וההון הפסיכולוגי של הצוותים.

משתתפים: המחקר כלל 31 נשות צוות משני מעונות יום שיקומיים של עמותת צ'ימס ישראל, כאשר אחד שימש כקבוצת ניסוי ($N = 15$) והשני כקבוצת ביקורת ($N = 16$).

מהלך המחקר: המחקר כלל שלושה שלבים: בשלב ה-Pre-test נבדקו באמצעות בטריית שאלונים משתני רקע של הצוותים, עמדותיהם כלפי יכולת ההשתנות הקוגניטיבית של הפעוטות, אמונותיהם לגבי התפתחות הפעוטות והונם הפסיכולוגי (תקווה, אופטימיות ותחושת מסוגלות). בנוסף, נבדקה האינטראקציה התיווכית בין הצוות לפעוטות, באמצעות ניתוח צילומי וידאו בשיטת OMI. בשלב ההתערבות, קבוצת הניסוי השתתפה בסדנה על-פי מודל MISC-CAB. בשלב ה-Post-test נבדקו בשנית כל משתני המחקר.

תוכנית ההתערבות: הסדנה כללה שישה מפגשים קבוצתיים לצוותים החינוכיים והמקצועיים בקבוצת הניסוי. במפגשים הועברו הרצאות בנושא מודל MISC-CAB, תוך הצגת התיאוריות העומדות בבסיסו

ו לימוד מדדי התיווך בהקשר לאינטראקציות היומיומיות במעון בין הצוותים לפעוטות עם עיכוב התפתחותי. כמו כן, נערכו ניתוחי סרטוני אינטראקציה בין מטפלת לפעוט בזמני לבוש וארוחה, על-פי עקרונות המודל, ונערכה תצפית במעון לבחינת יישום המודל בשטח. הסדנה הונחתה על ידי עורכת מחקר זה, מרפאה בעיסוק וסטודנטית לתואר שני, כאשר לכל מפגש התלוותה מומחית מטעם אוניברסיטת בר-אילן בתחום מודל MISC-CAB.

תוצאות: המחקר הנוכחי הצביע על שיפור מובהק בעקבות סדנה באיכות האינטראקציה התיווכית על-פי מודל MISC-CAB בין צוות רב-מקצועי לפעוטות עם עיכוב התפתחותי. לעומת זאת, לא חל שיפור בעמדות, באמונות ובהון הפסיכולוגי של הצוותים בעקבות הסדנה, כאשר הסבר לכך עשוי להיות העובדה כי גם לפני ההתערבות הציונים במדדים אלו היו גבוהים בשתי הקבוצות. כמו כן, נמצא כי ככל שעמדות המטפל/ת לגבי יכולת השתנות הפעוטות בתחום הקוגניטיבי היו חיוביות יותר ומדד האופטימיות היה נמוך יותר במדידת הבסיס, כך הם השתמשו יותר במדדי תיווך במדידה השנייה. בנוסף, להסברת השונות של השיפור באיכות האינטראקציה – נמצאה תרומה משולבת של משתני הרקע (השכלה, מגדר, שנות ותק במעון, כיתת שיקום / אוטיזם), מדד האופטימיות, עמדות כלפי יכולת ההשתנות בתפקוד היום יומי והשתתפות בסדנה. לאחר פיקוח על כל משתני המחקר בכל המודלים של הרגרסיות – נמצא כי לסדנה היתה תרומה ייחודית מובהקת סטטיסטית מעבר למשתנים האחרים.

מסקנות: מהדיון בממצאי המחקר עולה כי ייחודיותה של סדנה על-פי מודל MISC-CAB היא בדגש על המרכיב הקוגניטיבי באינטראקציה, תוך הדגשת האמונה ביכולת השינוי הקוגניטיבי גם באוכלוסיות מורכבות. מומלץ להטמיע את מודל ה-MISC-CAB במעונות שיקומיים, לשם קידום ושימור הצוותים, בייחוד לנוכח המחסור ההולך וגובר בכוח אדם חינוכי ומקצועי במסגרות אלו (ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, 2023; רבינוביץ', 2023). חשוב לציין כי מדובר במחקר חלוץ שנערך במדגם קטן ובמשך זמן מוגבל, ויש צורך במחקרי המשך רחבי היקף לביסוס הממצאים.

מילות מפתח: MISC-CAB, אינטראקציה תיווכית, צוות רב-מקצועי, מעונות יום שיקומיים, עיכוב התפתחותי, עמדות, הון פסיכולוגי

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)